

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ  
ЛЬВІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ  
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

15.04.2016 р.

м. Львів

№ 13/03-20 рк/к

**Публічне акціонерне  
товариство «Львівгаз»**  
79039, м. Львів, вул. Золота, 42

Про припинення дій, які містять  
ознаки порушень законодавства  
про захист економічної конкуренції

До Львівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) надійшли на розгляд звернення депутата Червоноградської міської ради щодо звернення Особи\_1 (мешкає за адресою: адреса Особи\_1); звернення народного депутата України щодо звернення Особи\_2 (мешкає за адресою: адреса Особи\_2); звернення народного депутата України щодо звернення Особи\_3 (мешкає за адресою: адреса Особи\_3); звернення народного депутата України щодо звернення Особи\_4 (мешкає за адресою: адреса Особи\_4) (доручення Голови Антимонопольного комітету України від 21.03.2016 №1.1/246); звернення народного депутата України щодо звернення Особи\_5 (мешкає за адресою: адреса Особи\_5) (доручення в.о. Голови Антимонопольного комітету України від 29.03.2016 №1.1/279) стосовно заміни лічильника природного газу за рахунок Публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Львівгаз» (далі – ПАТ «Львівгаз», юридична адреса: 79039, м. Львів, вул. Золота, 42).

За результатами розгляду зазначених звернень Відділенням встановлено наступне.

ПАТ «Львівгаз» здійснює діяльність на ринку розподілу природного газу, газу (метану) вугільних родовищ відповідно до ліцензії НКРЕ Серія АГ №507387 від 24.03.2011 №386 (переоформлена рішенням від 15.12.2015 № 2970) (ліцензія безстрокова).

**Визначення ознак монопольного (домінуючого) становища  
на ринку розподілу природного газу**

Відповідно до вимог Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Закону України «Про захист економічної конкуренції» та «Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку», затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України 05.03.02р. №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.02р. за №317/6605 (надалі -

Методики) Відділення провело дослідження становища ПАТ «Львівгаз» на ринку розподілу природного газу у м. Львові та Львівській області.

**Встановлення об'єкта аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.**

Об'єктами аналізу щодо визначення становища на зазначеному ринку є:

- суб'єкт господарювання – Публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Львівгаз», що здійснює діяльність на ринку розподілу природного газу;
- ринок розподілу природного газу.

**Визначення товарних меж ринку:**

Товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.

Отже, товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей та умов використання товару є здійснення розподілу природного газу.

**Перелік споживачів.**

Споживачами з розподілу природного газу у м. Львові та Львівській області є юридичні та фізичні особи, які замовляють здійснення розподілу природного газу.

**Визначення територіальних (географічних) меж ринку.**

ПАТ «Львівгаз» здійснює розподіл природного газу у м. Львові та Львівській області, в межах розташування мереж газопостачання, що перебувають у його володінні та користуванні.

Отже, територіальними межами ринку розподілу природного газу є межі розташування газових мереж у м. Львові та Львівській області, які знаходяться у володінні та користуванні ПАТ «Львівгаз».

**Часовими межами ринку** розподілу природного газу визначено період з 01.01.2015р. по 15.04.2016р. протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» розподіл природного газу віднесено до сфер діяльності суб'єктів природних монополій. Основними видами ліцензованої діяльності ПАТ «Львівгаз» у період з 01.01.2015р. по 15.04.2016р. є розподіл природного, газу (метану) вугільних родовищ – Ліцензія НКРЕ Серія АГ №507387 від 24.03.2011 №386 (переоформлена рішенням від 15.12.2015 №2970) (ліцензія безстрокова).

Отже, внаслідок технологічних особливостей здійснення розподілу природного газу конкуренція на ринку відсутня: ПАТ «Львівгаз» у період з 01.01.2015р. по 15.04.2016р. є єдиним суб'єктом господарювання, що здійснювало розподіл природного газу, які знаходяться у володінні, користуванні та обслуговуванні Товариства. Відтак, у споживачів розподілу природного газу у м. Львові та Львівській області альтернатива відсутня.

Аналізуючи ринок розподілу природного газу у період з 01.01.2015р. по 15.04.2016р. у м. Львові та Львівській області встановлено, що у вищезазначених територіальних та товарних межах ринку ПАТ «Львівгаз» працювало одноосібно та безальтернативно, не зазнає конкуренції на цьому ринку.

Враховуючи вищенаведене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», становище ПАТ «Львівгаз» містить ознаки монопольного (домінуючого) на ринку розподілу природного газу у м. Львові та Львівській області в

межах розташування газових мереж, що перебувають у власності, обслуговуванні та користуванні Товариства із часткою 100 відсотків у період з 01.01.2015р. по 15.04.2016р.

У вищевказаних зверненнях зазначається, що ПАТ «Львівгаз» висуває Особі\_1, Особі\_2, Особі\_3, Особі\_4 та Особі\_5 вимоги придбати нові лічильники газу за власні кошти у зв'язку із тим, що за результатами проведення планової повірки лічильники газу, що були встановлені у помешканнях зазначених громадян, визнано не придатними до подальшого застосування.

З метою з'ясування обставин, викладених у зазначених зверненнях, Відділення звернулося на адресу ПАТ «Львівгаз» з наступними вимогами про подання інформації:

- лист від 17.02.2016 № 13/03-116;
- лист від 23.02.2016 № 13/03-138;
- лист від 25.03.2016 № 13/03-277;
- лист від 30.03.2016 № 13/03-290.

У свою чергу, до листа ПАТ «Львівгаз» від 22.02.2016 № Льв 07/4-1289-16 (вх. 23.02.2016 №8-249) Товариством було додано копію протоколу №3376 від 17.12.2015 р., відповідно до якого власником лічильника газу типу GALLUS 2000 G-4 із заводським номером 1440729 є Особа\_1 (адреса: адреса Особи\_1) та копію протоколу № 2995 від 16.10.2015 р., відповідно до якого, власником лічильника газу типу Matrix 4 із заводським № 2890463 є Особа\_2 (адреса: адреса Особи\_2).

До листа ПАТ «Львівгаз» від 29.02.2016 № Льв 07/4-1457-16 (вх. від 29.02.2016 №8-294) Товариством було додано копію протоколу № 2331 від 07.08.2015 р., відповідно до якого, власником лічильника газу типу GALLUS 2000 G-4 із заводським № 5618444 є Особа\_3 (адреса Особи\_3).

Водночас, листом від 01.04.2016 № Льв 07/4-2243-16 (вх. від 06.04.2016 № 8-592) ПАТ «Львівгаз» повідомив Відділення про таке:

*«...ПЛГ РЛ G-6 заводський номер № 3013649, 2003 року випуску, що був встановлений за адресою Особи\_4 не є власність ПАТ «Львівгаз». Доказом цього є те, що згідно ЗУ «Про комерційний облік газу», який набрав чинності 09.07.2011 р., встановлення ПЛГ за кошти газорозподільних підприємств було розпочато у 2011 р...».*

Листом від 04.04.2016 № Льв 07/4-2159-16 (вх. від 04.04.2016 №8-559) ПАТ «Львівгаз» повідомив Відділення про таке:

*«...ПЛГ Matrix G-4, що був встановлений 23.07.1997 р. в будинку Заявника не є власність ПАТ «Львівгаз». Доказом цього є те, що згідно ЗУ «Про комерційний облік газу», який набрав чинності 09.07.2011 р., встановлення ПЛГ за кошти газорозподільних підприємств було розпочато у 2011 р...».*

Крім того, у листах від 22.02.2016 № Льв 07/4-1289-16 (вх. 23.02.2016 №8-249), від 29.02.2016 № Льв 07/4-1457-16 (вх. від 29.02.2016 №8-294), 01.04.2016 № Льв 07/4-2243-16 (вх. від 06.04.2016 № 8-592) та від 04.04.2016 № Льв 07/4-2159-16 (вх. від 04.04.2016 №8-559) ПАТ «Львівгаз» повідомило Відділенню таке:

*«...Відповідно до абз. 6 п. 16(1) постанови КМУ від 9 грудня 1999 р. № 2246 «Про затвердження Правил надання населенню послуг з газопостачання» у разі коли лічильник газу, що перебуває у власності споживача, визнано у встановленому порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту, розрахунки із споживачем здійснюються протягом двох місяців з дня письмового повідомлення газорозподільним*

*підприємством споживачеві про визнання лічильника газу непридатним до подальшої експлуатації та ремонту відповідно до середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або міжопалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або міжопалювальний), якщо він становить менш як шість місяців, а в подальшому – відповідно до встановлених норм споживання та вимог Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу».*

**Відтак, вищевказана норма не передбачає обов'язку ПАТ «Львівгаз» встановлювати лічильник газу за власні кошти в заміну ПЛГ, який не пройшов періодичну повірку та є власністю споживача...».**

Слід зазначити, що відповідно до пункту 16<sup>1</sup> Правил надання населенню послуг з газопостачання, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 № 2246 (далі – Правила надання населенню послуг з газопостачання):

У разі коли лічильник газу, що встановлений у споживача та перебуває у власності газорозподільного підприємства, визнано в установленому порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту, демонтаж, транспортування та монтаж нового лічильника газу здійснюються за рахунок зазначеного підприємства. При цьому газорозподільне підприємство встановлює споживачеві новий лічильник газу протягом двох місяців з дня визнання його непридатним до експлуатації та ремонту.

У разі коли лічильник газу, що перебуває у власності споживача, визнано в установленому порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту, розрахунки із споживачем здійснюються протягом двох місяців з дня письмового повідомлення газорозподільним підприємством споживачеві про визнання лічильника газу непридатним до експлуатації та ремонту відповідно до середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або міжопалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або міжопалювальний), якщо він становить менш як шість місяців, а в подальшому - відповідно до встановлених норм споживання та вимог Закону України “Про забезпечення комерційного обліку природного газу”.

Водночас, відповідно до пункту 4 параграфу 8 «Порядок періодичної повірки ЗВТ по об'єктах побутових споживачів (населенню)» розділу X «Особливості приладового обліку природного газу» Кодексу газорозподільних систем, затвердженого Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 № 2494 (далі – Кодекс газорозподільних систем):

У разі якщо лічильник газу, що встановлений у споживача та перебуває у власності Оператора ГРМ, визнано в установленому законодавством порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту (крім випадків, коли такі наслідки стали причиною несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ), демонтаж, транспортування та монтаж нового лічильника газу здійснюються за рахунок Оператора ГРМ. При цьому Оператор ГРМ встановлює споживачеві новий лічильник газу протягом двох місяців з дня визнання його непридатним до експлуатації та ремонту.

У разі якщо лічильник газу, що перебуває у власності споживача, визнано в установленому законодавством порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту, розрахунок спожитого об'єму природного газу здійснюється протягом двох місяців з дня письмового повідомлення Оператором ГРМ споживача про визнання лічильника газу непридатним до експлуатації та ремонту відповідно до

середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або міжопалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або міжопалювальний), якщо він становить менш як шість місяців, **а в подальшому відповідно до встановлених норм споживання та вимог Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу"**.

У свою чергу, відповідно до ст. 3 Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» від 16.06.2011 № 3533-VI передбачено, що **фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення здійснюється за рахунок:**

- коштів суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території;
- коштів відповідного бюджету;
- інших джерел, не заборонених законодавством.

Тобто, Законом України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» не передбачено, що у випадку, коли лічильник газу, що перебуває у власності споживача, не пройшов періодичну перевірку, споживач за свої кошти встановлює лічильник газу, а навпаки – зазначеним Законом передбачено, що **фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення здійснюється за рахунок коштів суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території.**

Відповідно до п. 4 ст. 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05.06.2014 № 1314-VII періодична перевірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) засобів вимірювальної техніки (результати вимірювань яких використовуються для здійснення розрахунків за спожиті для побутових потреб електричну і теплову енергію, газ і воду), що є власністю фізичних осіб, здійснюються за рахунок суб'єктів господарювання, що надають послуги з електро-, тепло-, газо- і водопостачання.

Враховуючи вищенаведене, чинними нормативно-правовими актами не зазначено за чий кошти необхідно придбати новий лічильник газу у разі, якщо лічильник газу, що перебуває у власності споживача визнано в установленому законодавством порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту.

У зв'язку з вищенаведеним, Відділення листом від 25.02.2016 № 13/03-251 надало Антимонопольному комітету України (далі – АМКУ) пропозицію звернутися до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) за роз'ясненнями з зазначених питань.

Водночас, листом від 25.03.2016 № 2863/16.3.2/7-16 (вх. від 11.04.2016 № 13-86) НКРЕКП повідомило АМКУ про таке:

*«...У разі якщо лічильник газу, що перебуває у власності споживача, визнано в установленому законодавством порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту, розрахунок спожитого об'єму природного газу здійснюється протягом двох місяців з дня письмового повідомлення Оператором ГРМ споживача про визнання лічильника газу непридатним до експлуатації та ремонту відповідно до середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або між опалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або між опалювальний), якщо він становить менш як шість місяців, а в подальшому відповідно до встановлених норм*

споживання та вимог Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» (далі – Закону України).

**Згідно з вимогами частини першої статті 3 Закону України фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення здійснюється за рахунок коштів суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного на відповідній території, коштів відповідного бюджету, інших джерел, не заборонених законодавством.**

Відповідно до положень частини першої статті 6 Закону України суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, зобов'язані забезпечити встановлення лічильників газу для населення, що проживає у квартирах та приватних будинках, в яких газ використовується:

комплексно, у тому числі для опалення – до 1 січня 2012 року;

для підігріву води та приготування їжі – до 1 січня 2016 року;

тільки для приготування їжі – до 1 січня 2018 року.

У разі невстановлення населенню у строки, зазначені у цьому підпункті, лічильників газу з вини суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, припинення розподілу природного газу таким споживачам забороняється, а його облік до моменту встановлення лічильників газу здійснюється за нормами споживання, встановленими Кабінетом Міністрів України...».

В таких діях Публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Львівгаз» містяться ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачені пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме, зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу у вигляді дії Товариства (встановлення споживачам вимоги придбати нові лічильники газу за власні кошти у зв'язку із тим, що за результатами проведення перевірки лічильники газу, що були встановлені у помешканнях споживачів, визнано не придатними до подальшого застосування, що суперечить Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», Правилам надання населенню послуг з газопостачання та Кодексу газорозподільних систем в частині фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення), що може призвести до ущемлення інтересів споживачів послуг, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (частина 1 статті 13 названого Закону).

У зв'язку із вищенаведеним, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції та усунення причин виникнення цього порушення, Адміністративна колегія Львівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає Публічному акціонерному товариству «Львівгаз» обов'язкові для розгляду такі

## РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Припинити дії Публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Львівгаз», які містяться ознаки порушення законодавства про захист

економічної конкуренції, що передбачені пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме, зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу у вигляді дії Товариства (встановлення споживачам вимоги придбати нові лічильники газу за власні кошти у зв'язку із тим, що за результатами проведення перевірки лічильники газу, що були встановлені у помешканнях споживачів, визнано не придатними до подальшого застосування, що суперечить Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», Правилам надання населенню послуг з газопостачання та Кодексу газорозподільних систем в частині фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення), що може призвести до ущемлення інтересів споживачів послуг, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (частина 1 статті 13 названого Закону) та усунути умови, що сприяють вчиненню порушенню законодавству про захист економічної конкуренції.

2. Повідомити про розгляд Рекомендацій Адміністративної колегії Львівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України **протягом десяти днів з дня їх отримання.**

Звертаємо Вашу увагу, що відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду суб'єкту господарювання, якому вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень наданих рекомендацій, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова Колегії

А. Басараба